

SOCIOEKONOMISKT BOKSLUT

SROI-rapport

**”Projektet FOKUS PÅ FRAMTIDEN,
ett projekt för arbetslösa ungdomar 18 – 24 år”**

Kan livet återvända efter tiden i projektet???

Utvärdering Socioekonomisk bokslut med en SROI -del
Av ulla Brandström

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Bakgrund	4
1.1 Vad kostar marginaliseringen	4
1.2 läget i riket	5
1.3 Sundsvalls kommun	5
1.4 Syftet med rapporten	6
1.5 Utvärderingsuppdraget	6
2. Begreppet socioekonomisk analys	7
2.1 Värdet av en ung människa	7
3. Projektet	8
3.1 Projektets kostnader	9
3.2 Bortfall	9
3.3 Vad kostar en arbetslös i Sundsvall-vinst, uteblivna kostnader	9
3.4 Projektkostnader – individ	10
3.5 Kostnader för en person som går arbetslös i Sundsvall	10
3.6 Projektkostnader grupp, förlust produktionsvärdet	11
3.7 Reflektioner från projektledarna	11-12
3.8 Ungdomarna i Fokus på Framtiden	12-13
3.9 Syfte är att personerna i målgruppen	13
4. Utanförskapets omfattning och kostnader	13
4.1 Vägar mot ett utanförskap	14
4.2 Om utanförskapets pris	15-16
5. Projektets resultat från tidigare utvärdering	16
5.1 verksamhetsenkäten	17
5.2 Bakgrundsbeskrivning av ungdomarna i enkäten	17
5.3 Förväntningar och uppfattning om projektet och enkätsvar – synpunkter	17,18-19
6. Forskningsrapporter	19
6.1 Arbetslösa ungdomar riskerar en framtid som marginaliserade	19
6.2 Tre forskningsrapporter på gång om unga i utanförskap	20-21
7. Vad är SROI – del 2 i rapporten	22
Social return on investment	
7.1 – vad ser företagscoacherna, Micke och Leif	23
7.2 Arbetssätt för framgång – beskrivning av förändringarna hos deltagarna	24
7.3 Mall till intervjuer samt förklaringar	25
7.4 Resultat från intervjuerna	26
7.5 Beteendeförändring eller förändrat inre förhållningssätt till livet	
Skattningsskalor till blomman	27– 28
8. Slutsatser kring socioekonomiska effekter och SROI- effekter	29-30

Sammanfattning

*Som hjärtat pulserar i kroppen
så pulserar viljan i jagets mitt.
En frisk vilja är livets källa inombords.
Ur den porlar livslusten fram!
Lust till skapande arbete,
till kunskap och lek
ur boken. Vara den jag är, Margaretha Melin (2004)*

Hur många i Sundsvall tappar det här om de blir marginaliserade i hela sitt liv?

Fokus på Framtiden är ett ungdomsprojekt riktat till ungdomar mellan 18-24 år. Projektet har haft 527 ungdomar till start från 2011-01-15 till 2013-09-30.

Fokus på Framtiden har två projektledare och två företagscoacher som framgångsrikt lotsat, coachat ungdomar till praktik, arbete och studier.

Projektet finansieras av ESF (Europeiska Socialfonden), Arbetsförmedlingen och Sundsvalls kommun.

Min fråga är - Kan man få livet åter i projektet – JA.

. Arbetslösa ungdomar riskerar en framtid som marginaliserade

Den som är arbetslös i unga år löper flera gånger större risk att vara marginaliserad även i framtiden. **Det framgår av en ny avhandling som Anna Angelin lägger fram vid Lunds Universitet.** Hon har studerat unga människors etableringsproblem på arbetsmarknaden under lågkonjunkturer på 90-talet och gjort en uppföljning om hur deras liv ser ut 10 år senare.

Det visar sig att drygt var tionde person som är långvarigt arbetslös/och eller socialbidragsberoende i den tidiga 20-års åldern även är det 10 år senare. En person som är marginaliserad i 20-års åldern löper 6-7 gånger större risk att också vara det senare i livet jämfört med en jämnårig som fått in en fot på arbetsmarknaden.

Titta på beloppet-----2 252 250 000:-

Så mycket kostar utanförskapet när de 143 personerna fyller 65 år och har varit marginaliserade i Sundsvall.

Titta på beloppet i projektet.....19 653 kostar det/person i projektet Fokus på Framtiden.

Vi har alla en roll att spela för att skapa en permanent samhällsförändring och ett annat synsätt. Att skapa förståelse för att ett kortsiktigt perspektiv med ekonomiska nedskärningar kan leda till att många barn och ungdomar hamnar i ett permanent utanförskap är en viktig samhällsfråga. Vi har helt enkelt inte råd att bortse från detta. Vi vill att varje ekonom ska känna sig som en vardagshjälte när de kan visa att ett förebyggande ungdomsprojekt är lönsamt både för ungdomarna men också för samhället.

Resultat SROI

Ex.1

Det här är en kille som var med om en olycka och hoppade av gymnasiet, mådde jättedåligt. Han kom till projektet och fick introduktion och information som fick honom att tänka och han fick verktyg. Han kom ut på praktik som ledde till sommarjobb och sedan fick han jobb. Nu tänker han läsa in gymnasiebetygen och tycker att projektet var bra.

*Han är idag – Anställningsbar 10, Existentiellt – 7, Socialt välbefinnande – 8
Fysiskt välbefinnande – 9 och Psykiskt välbefinnande – 7*

Ex 2.

Personerna som jobbar med detta har lyckats kanonbra med att få mig att känna att jag fixar detta och verkligen fått mig att känna mig speciell här i världen – kanon!

På en skattningsskala 1-10 ligger de flesta av ungdomarna i det övre spannet.

1. Bakgrund

1.1 Vad kostar marginalisering och vad kan vinsterna bli med en intervention?

Fokus i denna rapport ligger på de socioekonomiska effekterna av vad marginalisering kan kosta och vad ett projekt kan spara av samhällets kostnader med ett projekt som ger deltagarna/ungdomarna livet tillbaka. En SROI-del är ett sätt att mäta de förändringar i projekt och verksamheter som skapar socialt, miljömässigt och ekonomiskt värde. SROI fokuserar effekter och påverkan istället för endast resultat.

Med utanförskap och marginalisering kommer vi i detta sammanhang lite grovt mena en långvarig oförmåga att försörja sig med hjälp av eget arbete. Man skulle kunna säga att närvaro på arbetsmarknaden utgör en sorts bekräftelse på att man är inkluderad i samhället

De socioekonomiska kostnaderna består lite förenklat av tre delar (I. Nilsson)

- De **produktionsförluster** som uppstår till följd av att människor som skulle kunna arbeta (helt eller delvis) inte tas i anspråk och deras bidrag till folkhushållet (det som ibland kallas deras BNP-bidrag) uteblir. Denna kostnad brukar beräknas som den lönekostnad en arbetsgivare är beredd att betala för att anställa den person det gäller.

I våra kalkyler använder vi – utifrån en försiktighetsprincip - regelmässigt en mycket låg lönekostnad – för unga ofta en månadslön kring 17 000 kronor – som utgångspunkt för kalkylen. Till detta kommer arbetsgivarens så kallade lönekostnadspåslag som tillsammans med lönen utgör den totala lönekostnaden

- De **olika insatser** i form av prevention, vård eller rehabilitering som riktas mot den person det gäller. Det kan vara allt från läs- och skrivstöd för dyslektiker i skolan till avgiftning och missbruksvård för unga missbrukare.

I våra kalkylmodeller beaktar vi normalt mellan 150 och 250 variabler som vi identifierat, kvantifierat och prissatt och som fångar ett brett panorama av olika insatser som kan bli aktuella kring arbetslösa eller andra grupper som marginaliserats. Av försiktighetsskäl lägger vi oss även här i underkant i våra kalkyler

- Den tredje gruppen av kostnader är de som uppstår för att **försörja** marginaliserade människor. Det kan handla om allt från sjukpenning, via aktivitetsersättning eller ekonomiskt bistånd och A-kassa till sjukersättning.

Dessa kostnader brukar kallas finansiella kostnader eller transfereringar och anses normalt sett inte höra hemma i en samhällsekonomisk kalkyl eftersom de inte utgör en real kostnad utan endast just en transferering. Men verkligheten pekar på att den som säger att de stora kostnaderna för våra sjukförsäkringssystem eller kostnaderna för ekonomiskt bistånd inte är en kostnad att räkna med kommer att få ett pedagogiskt argumentationsproblem. Ett argumentationsproblem gentemot de personer som har ansvar för och förvaltar dessa resurser. Därför väljer vi ofta att även redovisa dessa kostnader för marginalisering, men särskiljer dem från övriga kostnader. Dessa kostnader kan uppstå under kort eller lång tid.
(Ingvar Nilsson)

1.2 Läget i riket

Sverige är ett ekonomiskt välmående välfärdssamhälle. Ändå hamnar fler än 12 % i varje årskull utanför samhället. Det medför inte bara mänskligt lidande, utan även enorma kostnader. En människa som fastnar i utanförskap från 20 års ålder till pensionen, kostar samhället mellan 10-15 miljoner kronor. Det är summan av alla välfärdskostnader (sjukvård, rehabilitering, omvårdnad, insatser från rättsväsendet, vårdinsatser etc.) plus produktionsförlusten under hela deras vuxna liv. Per årskull blir det en kostnad på 210 miljarder. Utanförskapets pris för fem årskullar är lika högt som hela Sveriges statsskuld! Det lönar sig att investera tidigt.

Nationalekonom Ingvar Nilsson och Lena Hök chef CR och Idéer för livet, om utanförskapets pris och vikten av att prioritera förebyggande

En årskull barn i Sverige omfattar i storleksordningen 100 000 – 110 000 barn. En betydande andel av dessa barn kommer i vuxen ålder helt eller delvis att vara marginaliserade, med vilket vi här menar att man inte lyckas ta sig in på arbetsmarknaden och genom eget arbete försörja sig själva. Detta förhållande leder både till betydande mänskligt lidande, sociala effekter och stora samhällsekonomiska kostnader. En av många bakgrundsfaktorer till detta är att de har misslyckats i skolan. En betydande del av detta är förmodligen onödigt eftersom det idag finns rikligt med kunskap om hur vi ska kunna förhindra detta.

1.3 Sundsvalls kommun

Varje år börjar en ny årskull sexåringar i grundskolan. År 2012 är det i Sundsvall 1 113 förväntansfulla barn. De flesta kommer att leva ett vanligt liv, men inte alla.

Enligt statistiken hamnar 143 av barnen utanför samhället som vuxna. Vissa tror kanske att utanförskap är oundvikligt i ett samhälle. Men faktum är att många former av utanförskap går att förebygga genom tidiga insatser. Att inte agera i tid är därför ett slöseri med framförallt mänskliga men även samhällets resurser.

Titta på beloppet-----2 252 250 000:-

Så mycket kostar utanförskapet när de 143 personerna fyller 65 år.

Vad skulle Sundsvall kunna göra för samma summa? Det går inte att värdera mänskligt lidande i pengar. Men det är möjligt att visa att det lönar sig att arbeta förebyggande mot utanförskap. Pengarna som på så vis sparas, kan istället användas till mer nyttiga och roliga saker för alla kommunens invånare. Titta på det här och begrunda!

141 fritidsgårdar

6 362 289 gitarrlektioner

4 102 äldreomsorgsplatser

6 071 förskolelärare

(Skandia)

Alla vinner på tidiga och samordnade insatser mot utanförskap. Inte minst de barn som riskerar att i vuxen ålder få leva ett tufft liv i skuggan av välfärdssamhället

1.4 Syfte med denna rapport

Syftet med denna rapport är att beskriva de samhällsekonomiska effekterna av projektet Fokus på framtiden som del 1 och en SROI-analys som del 2.

Det socioekonomiska bokslutet ska omfatta följande:

1. De konkreta kostnaderna för ungdomar i ett utanförskap med de effekter som projektets verksamhet genererar i form av samhällsekonomiska vinster som uppstår när en individ bryter sitt utanförskap.
2. En beräkning av de förändringar för individen som projektet skapar socialt, miljömässigt och ekonomiskt i enlighet med metoden Social return on investment (SROI)
3. En samlad bedömning av projektets kostnader och aktiviteter och på vilket sätt dessa genererar samhällsekonomiska effekter och bidrar till Social return on investment.
4. Det socioekonomiska bokslutet sammanställs i en rapport och återkopplas till uppdragsgivaren.

1.5 Utvärderingsuppdraget

Projektet "Fokus på Framtiden" är ett ESF-projekt (Europeiskt Socialfondsprojekt) som i sin ansökan räknade in en upphandling av utvärderare av projektet(Brisa) och en socioekonomisk utvärdering. Båda har tagits in på anbud via kommunens anbudssida.

Tiden är knapp för den socioekonomiska utvärderingen. Därför blir det en kort rapport som även innehåller en kort SROI-del.

Mina glasögon som utvärderare av dessa båda delar är: akademisk utbildning som socionom, kvalitetutvecklare och folkhälsovetare med många år inom FOU-Lt och Socialtjänsten, Sundsvalls kommun.

Min kontakt med Ingvar Nilsson/SEE möjliggör att jag kan använda rapporter och tabeller som hjälp och underlag i framtagandet av denna rapport

Projektet Fokus på framtiden har blivit utvärderat i en utvärdering som omfattar projektet från start till oktober 2012. Den utvärderingen är en traditionell utvärdering.

Den här rapporten ska titta på projektets kostnader och hämta data enligt tidigare utförda socioekonomiska bokslut. (mall I. Nilsson)

Det kommer också att finnas med en SROI – del som beskriver de sociala vinsterna i rapporten. **Kan livet återvända efter ett deltagande i projektet?**

Även här kommer resultat av den andra utvärderingen att beskrivas i de delar som uttrycker deltagarnas synpunkter på värdet för dem i projektet.

2. Begreppet socioekonomisk analys

Den socioekonomiska analysen är ett synsätt och en knippe metoder (modeller) samt en strukturerad databank med vars hjälp i ekonomiska termer kan beskriva, värdera och analysera samhällets kostnader för olika former av **utanförskap** för individer, grupper av individer, händelseförlopp och situationer eller populationer.

Som en följd av detta kan man beskriva och analysera värdet av prevention och tidiga insatser för att förhindra eller reducera utanförskap samt värdet av framgångsrik och effektiv intervention. Detta kan ske som konsekvenser av t.ex. ett särskilt projekt eller tillfällig verksamhet, sociala företag eller som en del av ordinarie verksamhet hos någon aktör (t.ex. kommun och landsting).

Skillnaden mellan det förebyggande och kostnaderna för en framtida eventuell marginalisering och utanförskap är utomordentligt stora (vi pratar om en faktor på hundra eller möjligtvis en faktor på tusen) hur man än räknar. Om den enda effekten av allt förebyggande arbete är att en enda persons framtida psykiska sjukdom förhindras blir den ekonomiska effekten ändå positiv; 336 procents avkastning på den förebyggande insatsen.

2.1

Värdet av en enda ung människas återvändande från en outsidersidentitet och ”normalisering” i tolv år motsvarar kostnaderna för att driva förebyggande arbetet i kommunen i fem år.

Dessa kostnader skulle räcka för att kunna utbilda ca 2 400 personer.

Ungdomarna har inget med projektet att göra.

Projektet *Projektet Fokus på Framtiden 2011-01-15 t.o.m. 2013-09-30.*

3. Projektet Fokus på Framtiden är ett ungdomsprojekt riktat till 450 arbetslösa ungdomar i två år mellan 18 och 24 år. Drygt 60 % killar och resten tjejer. **Nu har projektet haft 527 ungdomar till start.** Genom en operativ trestegsmodell bestående av kartläggning av individen, ”växthus” samt arbetspraktik skall detta möjliggöras. Projektet innehåller även en strategisk del, den så kallade ”föräldrarevolutionen”. Detta strategiska projekt erbjuder ungdomarna en personlig utveckling riktat mot arbetsmarknadens behov så att projektets deltagare ska bli mer anställningsbara.

Fokus på Framtiden är ett samverkansprojekt mellan AGera-Arbeitsgivarringen och Arbetsförmedlingen. Projektet medfinansieras av Europeiska socialfonden (ESF).
(ansökan)

Projektet Fokus på Framtiden omsluter 10 200 644 kronor. Av dessa är 6 851 978 kronor relaterade till verksamhetens kostnader. Beräknat på 527 deltagare som startat i projektet under tiden 110115–130930 uppgår kostnaden per projektdeltagare till 19 653 kronor.

3.2 Bortfall

I Ageras ungdomsprojekt Fokus på Framtiden har 527 deltagare kommit till start varav 433 deltagare har fullgjort sin tid i projektet. Sålunda har 94 deltagare avbrutit sin projekttid. Skälen till att deltagare väljer att avbryta sin tid i projektet kan variera men den vanligaste orsaken är frånvaro, det vill säga att deltagaren efter en tid i projektet inte kommer på de aktiviteter denne kallas till. I ett sådant fall söker projektet deltagaren vid upprepade tillfällen genom att ringa upp, skicka sms och e-post. Samtidigt sker också en återkoppling till Arbetsförmedlingen som endera skickar en så kallad kommunikering till deltagaren eller så kallar projektet den frånvarande deltagaren till så kallat trepartssamtal. Ett trepartssamtal är ett personligt möte mellan representant för projektet Fokus på Framtiden, Arbetsförmedlingen och den enskilde deltagaren. Det ovanstående beskriver är att deltagare som väljer att inte fullfölja sin projekttid medför kostnader för projektet i form av telefonkostnader, arbetstid för projektmedarbetare att söka projektdeltagaren samt kostnader i form av arbetstid för såväl projektmedarbetare samt Arbetsförmedlingens representant i samband med kommunikering eller trepartssamtal.

3.3 Vad kostar en arbetslös i Sundsvall

Vinst Individ						
Antal år						
1	4	10	15	20	25	45

Vinst	105 788	453 901	1 038 490	1 430 846	1 753 334	2 018 396	2 683 473
-------	---------	---------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

	Uteblivna kostnader - Individ						
	1	4	10	15	20	25	45
Arbetsförmedling	1 667	6 292	14 059	19 272	23 557	27 078	35 915
Försäkringskassan	58 363	220 325	492 310	674 857	824 897	948 219	1 257 652
Kommunen	35 627	134 496	300 528	411 963	503 554	578 836	767 727
Landstinget	28 219	106 530	238 038	326 302	398 849	458 476	608 091
Rättsväsendet	1 380	5 209	11 638	15 954	19 501	22 416	29 731
Övriga	186	703	1 570	2 152	2 630	3 024	4 010
Summa	125 442	473 554	1 058 144	1 450 500	1 772 988	2 038 049	2 703 127

3.4

	Projektkostnader - Individ						
	2,5 år	4	10	15	20	25	45
Arbetsförmedling	10 155	10 155	10 155	10 155	10 155	10 155	10 155
Försäkringskassan	0	0	0	0	0	0	0
Kommunen	1 854	1 854	1 854	1 854	1 854	1 854	1 854
Landstinget	0	0	0	0	0	0	0
Rättsväsendet	0	0	0	0	0	0	0
Övriga	7 645	7 645	7 645	7 645	7 645	7 645	7 645
Summa	19 653	19 653	19 653	19 653	19 653	19 653	19 653

Totala summan av projektkostnaderna fördelade över antal deltagare

I summan ingår deltagarnas ersättning så det är plus minus noll för projektet men aktivitets - ersättningen är fortfarande en samhällskostnad/deltagare trots projektet.

Kostnaden för en personal från arbetsförmedlingen ligger med men är också plus minus noll.

	år 1	år 2	år 3	
Arbetsförmedlingen	1386756	138756	27660	2801172 ersätt till deltag
ESF	1963844	1973435	129618	4066897 europiska soc.f
Arbetsförmedlingen	248100	255546	43868	547514 personal A-förm
Arbetsförmedlingen	783232	945528	70000	1798760 kontanta medel
Kommun	544400	386400	55501	986301 kontanta medel
Total budget	4 926332	4947665	326647	10 200 644

3.5 Kostnader för en person som går arbetslös i sundsvall

Arbetsförmedling	3 333
Försäkringskassan	116 726
Kommunen	71 255
Landstinget	56 438
Rättsväsendet	2 759
Övriga	372
Summa	250 884

Personen är en inte en känd person. Uträkningar är från kalkyl.(Skandia) Kostnader är högst relevanta då en arbetslös ungdom hamnar inom sjukvården för ex psykisk ohälsa bland annat.

3.6	Projektkostnader - Grupp						
	2,5 år	4	10	15	20	25	
Arbetsförmedling	5 147 446	5 147 446	5 147 446	5 147 446	5 147 446	5 147 446	5
Försäkringskassan	0	0	0	0	0	0	
Kommunen	986 301	986 301	986 301	986 301	986 301	986 301	
Landstinget	0	0	0	0	0	0	
Rättsväsendet	0	0	0	0	0	0	
Övriga	4 066 897	4 066 897	4 066 897	4 066 897	4 066 897	4 066 897	4
Summa	10 200 644	10 200 644	10 200 644	10 200 644	10 200 644	10 200 644	10

	Grupp		Individ	
	Potentiellt	Förväntat	Potentiellt	Förväntat
Produktionsvärde	7 140 000	3 570 000	285 600	142 800

därav

LKP	2 040 000	1 020 000	81 600	40 800
-----	-----------	-----------	--------	--------

Utöver kostnader för personen så förlorar kommunen produktionsvärdet som individen skulle generera om den var i arbete.

3.7 Reflektioner från projektledarna

”Redan i samband med att vi informerar om projektet berättar vi att vår drivkraft är att vi vill att ungdomarna ska lyckas.

En av de starkaste händelserna i projektet och som gjort djupt intryck på mig är den glädjestrålade ungdom som jag mötte. Han hade fått tre veckors sommarjobb och han sade att det är tack vare er!

Det är det här som jag ser som projektets styrka. Vi försöker att ge alla ungdomar chansen oavsett vad de har med sig i sitt CV”!

Ola Hammer, Projektledare/företagscoach

”Introduktionen sker i små grupper med gruppdynamik kombinerat med individen i fokus. Detta tillsammans är en framgångsfaktor!

Det mest spännande med projektet är att se hur ungdomar växer i och med att de gått igenom vår introduktion. Vi ser exempel på ungdomar som haft det kämpigt i skolan. De kan ha haft inlärningssvårigheter och/ eller varit utsatta för mobbning. Det är stort när vi ser att de vågar vara med i grupper med jämnåriga ungdomar på samma villkor!

Vi ser också att de introverta ungdomarna får med sig redskap genom att vi synliggör de sociala koderna. Detta gör att de vågar ta för sig mer i det sociala samspelet med andra människor vilket är fantastiskt!

Ett år efter att en av våra ungdomar deltagit i projektet hör han av sig via sms. ”Nu har jag fått jobb på det företag där jag fått en kontakt av er!” Detta visar att resultatet av vårt arbete inte alltid kommer med detsamma”.

Yvonne Kvist, Projektledare/introduktionsansvarig/ekonom

3.8 Ungdomarna i Fokus på Framtiden är 175 kvinnor och 352 män Ersättningar som ungdomarna haft.

- arbetslösa med A-kassa
- under 21 utan gymnasieutbildning, lägre ersättning
- har försörjningsstöd
- aktivitetsersättning

Urvalet av ungdomar till projektet har genomförts av arbetsförmedlare

Villkor för deltagandet i projektet:

Deltagarna/ungdomarna kan vara personer med aktivitetsersättning

Helt arbetslösa sedan minst ett år med fokus på personer med utländsk bakgrund, minst tre månader för personer mellan 18-24 år.

Personer med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen eller introduktionsersättning enligt lag om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar

Unga som befinner sig i övergången mellan studier och arbetslivet.

Deltagarna påverkas på så sätt att de går från inaktivitet, till att de påbörjar en aktivitet under tre månaders tid som i möjligaste mån kommer att ta hänsyn till de olika behov som individerna har.

Problembakgrund

Trots stora ansträngningar med exempelvis arbetsmarknadsåtgärder är fortfarande stora grupper ungdomar utestängda från arbetsmarknaden.

De senaste 20 åren har ungdomarna fått det allt svårare att komma ut på arbetsmarknaden och har ungdomarna dessutom bristfällig utbildning och begränsad arbetslivserfarenhet löper de stor risk att bli långtidsarbetslösa.

I fokus 05, en rapport från Ungdomsstyrelsen tas det upp om ungdomarnas förändrade inträde på arbetsmarknaden. Ålder för normalinträde är idag 26 år vilket i hög grad påverkar synen på vad som är en ungdom. Enligt rapporten så räknas individen som ungdom ända upp till 30 år. När individerna uppnår egen eller ökad försörjning och delaktighet i samhället drar alla organisationer också fördel av det i form av minskade utgifter i försörjningsstöd, tillgång till rekryteringsbas i regionen med relevant utbildning och medborgare som tar ett större ansvar i föreningsliv och engagerar sig i samspelet med sina medmänniskor på ett konstruktivt sätt. Under tidigare generationer har det varit självklart för föräldrar att öppna dörrarna på sitt eget företag för att ge ”barnen”/ungdomarna en introduktion i arbetslivet. När vi pratar om problem med att introducera ungdomar på arbetsmarknaden så glömmer vi bort att det är ett kraftfullt verktyg som försvunnit. Idag förväntar vi oss att ungdomarna skall ta sig fram på egna ben – utan att ha fått introduktion, erfarenhet och nätverk som kanske föräldrarna bidrog med.(projektansökan Fokus på Framtiden)

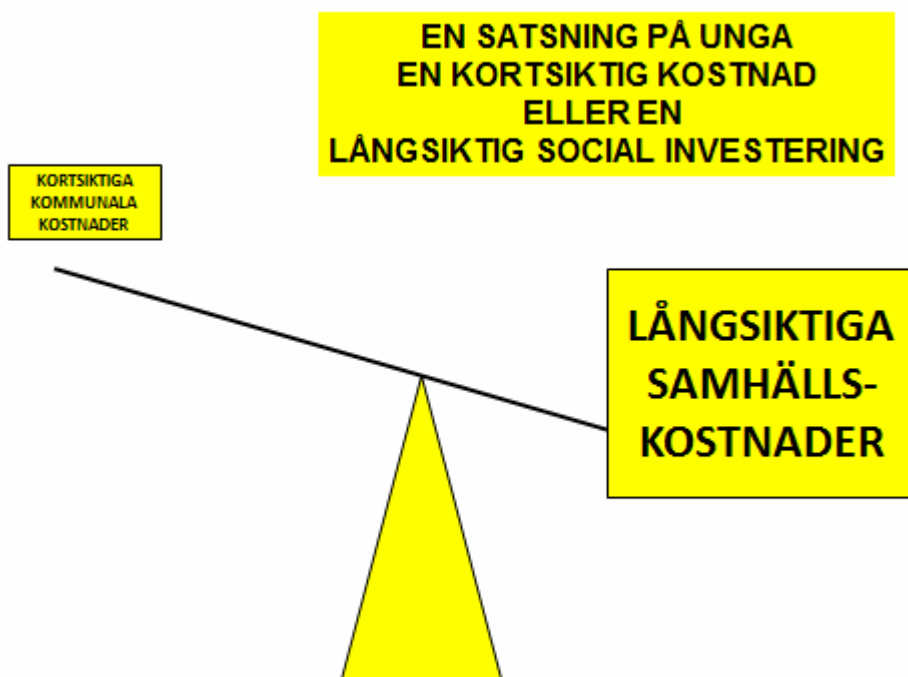
3.9 Syftet är att personerna i målgruppen ska minska utanförskapet och öka makten över sitt eget liv genom självförsörjning., alternativt ökad grad av försörjning. Att målgruppen ska ges förutsättningar att utveckla sitt tankesätt och sitt förhållningssätt till sin egen kompetens i relation till samhälleliga behov, en ökad delaktighet i samhället, samt att skapa möjlighet att närma sig arbetsmarknaden och ökad påverkan på sina liv.

Detta syfte arbetade projektgruppen för att uppnå.

Den socioekonomiska analysen ska visa på att det lönar sig att minska utanförskapet. SROI-delen kommer att visa på att syfte 1 har blivit uppfyllt för många ungdomar i projektet.

4. Utanförskapets omfattning och kostnader

Vi har alla en roll att spela för att skapa en permanent samhällsförändring och ett annat synsätt. Att skapa förståelse för att ett kortsiktigt perspektiv med ekonomiska nedskärningar kan leda till att många barn och ungdomar hamnar i ett permanent utanförskap är en viktig samhällsfråga. Vi har helt enkelt inte råd att bortse från detta. Vi vill att varje ekonom ska känna sig som en vardagshjälte när de kan visa att ett förebyggande ungdomsprojekt är lönsamt både för ungdomarna men också för samhället.

Merparten av alla svenskar lever ett gott och vad vi brukar kalla normalt liv. Men en del av oss lever stora delar av sitt liv i utanförskap; en siffra som brukar pendla kring en miljon personer i arbetsför ålder. Resan mot utanförskap, som också kan ses som en sorts karriär resa fast med negativa förtecken, kan ha ett mycket varierande utseende och bero på en mängd olika orsaker. Den tratt som ofta leder mot marginalisering och utanförskap har för många en sak gemensamt – man har misslyckats i skolan. Erfarenhet och forskning visar att för väldigt många utgör ett skolmisslyckande början på en livslång resa in i utanförskap. Orsakerna till detta kan variera, vilket åskådliggörs i Figur 1.1, men ett skolmisslyckande är för många en sorts milstolpe på resan mot exkludering och utanförskap.

Med utanförskap och marginalisering kommer vi i detta sammanhang lite grovt mena en långvarig oförmåga att försörja sig med hjälp av eget arbete. Man skulle kunna säga att närvaro på arbetsmarknaden utgör en sorts bekräftelse på att man är inkluderad i samhället och att skolmisslyckanden kan ses som en indikator på att man riskerar att inte kunna ta sig dit.

4. 1 Vägar mot ett utanförskap

Handikapp ADHD Autism-spektra Fattigdom Omvårdnadssvikt Skyddsbehov Invandring
Begåvning Språk Anorexi Bulimi Depression Självskadebeteende Normbrytande
Beteende Psykisk ohälsa Dyslexi "Asocialitet" Skolk Missbruk Kriminalitet

Skolmisslyckande
 Utanförskap
 =
 Arbetslöshet
 Missbruk
 Pyskisk ohälsa
 Sommatisk ohälsa
 Social Problematik
 NORMALITET

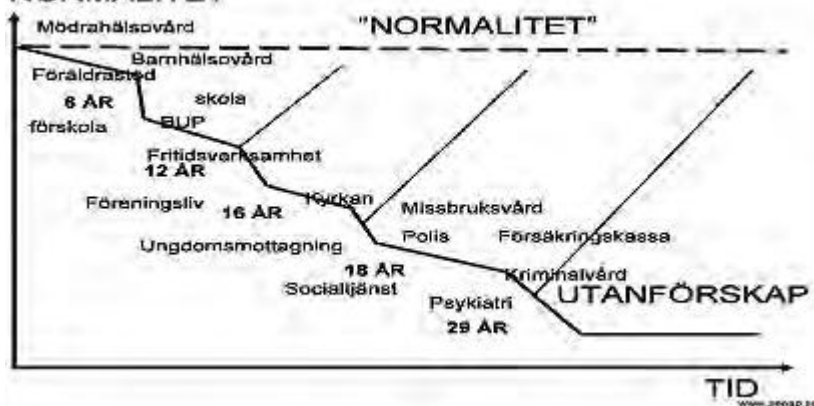

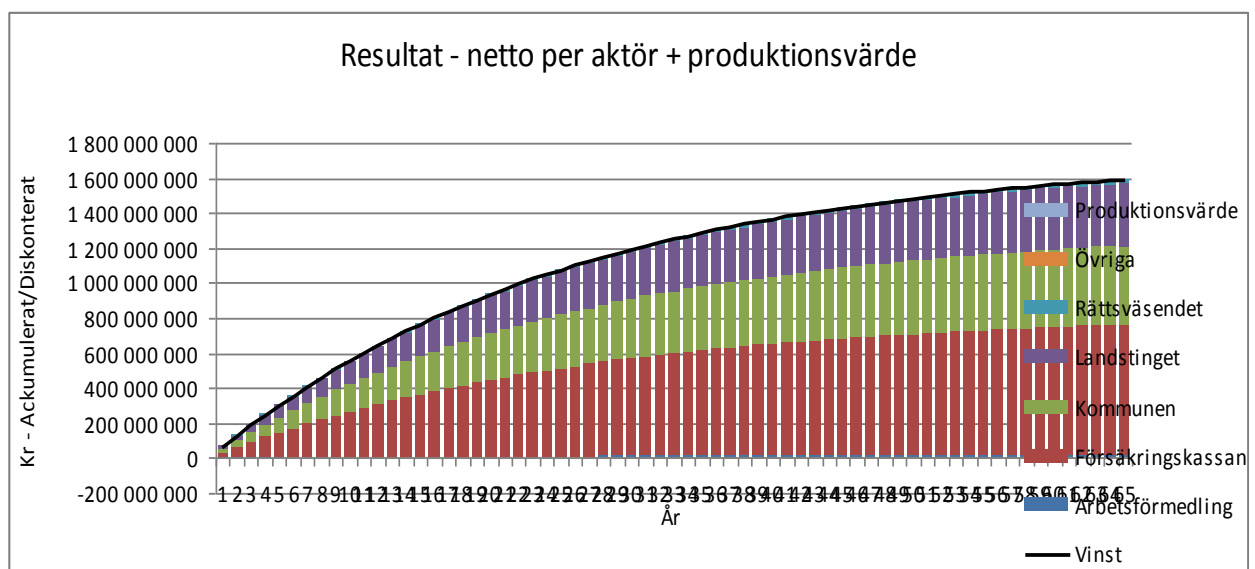
Fig 1.1

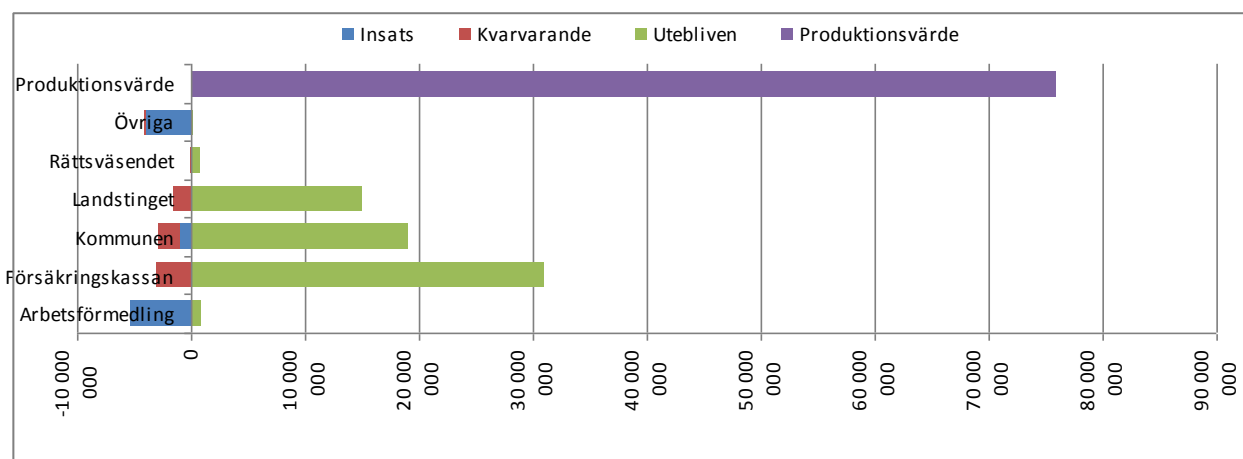
Grupper som i särskilt hög grad riskerar att hamna i outsideridentitet är de som drabbas av multipla stigmat såsom unga med skolproblem, med annorlunda hudfärg och de som bor i socialt utsatta och stigmatiserade områden.

4.2 Om utanförskapets pris

Vad är samhället redo att betala för att rädda människor från utanförskap?

Och vad kostar det att låta bli? Det går inte att värdera mänskligt lidande i pengar, men det är möjligt att visa att förebyggande projekt mot utanförskap lönar sig.

Vinst Individ						
Antal år						
1	4	10	15	20	25	45

Vinst	105 788	453 901	1 038 490	1 430 846	1 753 334	2 018 396	2 683 473
-------	---------	---------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Varje satsad krona ger tillbaka effekter i form av förbättrad hälsa och förbättrade sociala relationer.

Hur mycket av transfereringarna kommer av arbetslösa?

En människa som fastnar i utanförskap från 20 års ålder till pensionen, kostar samhället mellan 10-15 miljoner kronor. Det är summan av alla välfärdskostnader (sjukvård, rehabilitering, omvårdnad, insatser från rättsväsendet, vårdinsatser etc.) plus produktionsförlusten under hela deras vuxna liv.

5. Något om projektets resultat, från tidigare utvärdering

Efter avslutad tid i projektet visar det sig att **endast** ca var femte ungdom som deltagit åter befinner sig i en arbetslöshet. Drygt hälften av alla ungdomar har efter projektet fått ett heltidsarbete. 61 av ungdomarna hade fått sommarjobb och ingår i arbete hel- eller deltid. Vid en närmare analys så går det inte att bekräfta några skillnader beträffande resultaten för killar eller tjejer. Inter heller föreligger några skillnader i ålder, eller om man har körkort eller inte!

Däremot kan vi se skillnader i utfallet av projektet beroende på ungdomarnas tidigare erfarenheter. När det gäller utbildningsnivå kvarstår att ju lägre utbildning desto högre andel arbetslösa efter projektet. Var tredje ungdom med enbart grundskola eller ej fullständig gymnasieutbildning fortlblir arbetslös.

Det framgår också att tidigare arbetslivserfarenhet har betydelse för utfallet av projektet. Nära 90 % av ungdomarna som har tidigare erfarenheter går vidare efter projektet till någon form av arbete och en mindre andel till studier. Men observera att det är nära 50 % av de som tidigare mestadels varit arbetslösa som efter projektet kommer i arbete!

5.1 Verksamhetsenkäten

Inom ramen för utvärderingen av projektet Fokus på Framtiden har en kvantitativ/kvalitativ analys av projektets verksamhetsstatistik genomförts. Projektledarna har tillsammans med de ungdomar som varit aktuella fyllt i ett formulär med avseende på

- Ungdomarnas bakgrund
- Kompetens och erfarenhet
- Förväntningar
- Uppfattningar om projektet
- Utfall

Nedan följer en sammanställning av formuläret och en enklare analys. Värt att notera är att de data som ligger till grund för detta avsnitt är hämtade ur verksamhetsenkäten – en enkät som är konstruerad av projektmedarbetare. Ifyllandet har skett under varierande omständigheter varför kvaliteten på data kan variera. Tolkning av resultaten bör därför göras med ovanstående i beaktande.

5.2 Bakgrundsbeskrivning av ungdomarna i enkäten

165 registrerade enkäter utgör underlaget i denna rapport. Uppskattningsvis har ca 250 ungdomar varit i projektet (tom mitten av oktober 2012) men alla har inte fyllt i enkäten. Ingen bortfallsanalys har genomförts men däremot gör projektledarna bedömningen att det föreligger ingen noterbar skillnad mellan de ungdomar som gjort formuläret i förhållande till de som inte fyllt i.

Av de 165 ungdomarna är 68 killar och 97 tjejer med en medelålder på ca 21 år. Yngsta deltagarna var 19 år och äldst 26 år. 80 % av ungdomarna har föräldrar med svensk härkomst men många av dem är andra generationens invandrare.

Majoriteten av ungdomarna, ca 83 % har slutbetyg från gymnasieskolan eller högre. Hälften har tidigare erfarenheter från arbete men mestadels enbart tillfälliga jobb. Drygt 30 % har deltagit i andra arbetsmarknadsåtgärder. 65 % har körkort. 70 % har varit i projektet 8 veckor eller längre.

5.3 Förväntningar och uppfattning om projektet

30 % av ungdomarna förväntar sig att få ett arbete efter sitt deltagande i projektet. Det är endast en mindre andel som inte förväntar sig något särskilt efter deltagandet.

Ungdomarna har fått ta ställning till ett antal påståenden om deras deltagande i projektet. Det framgår av enkäten att ungdomarna instämmer i att projektet ökat deras möjligheter till anställning, projektet är viktig för den personliga utvecklingen och man trivs bra. 2 av 3 ungdomar instämmer också i att man kan rekommendera Fokus på Framtiden till andra.

Det bästa

Frågan om vad som var det **bästa med projektet** så utav 142 var 142 väldigt positiva. Ex:

- aktiva och målinriktad personal
- att de följer upp och kollar vad man gör

- Att dom pushar, stöttar och hjälper en att få jobb/praktik
- Har bra kontakter på arbetsmarknaden
- Bra stämning och får lära känna nya människor
- Att få träffa andra arbetslösa ungdomar och få något att göra på veckorna.

Personalen hade koll på vem som var intresserad av vad, pushade till praktik hade återkommande kontroller på hur det gick för personerna i projektet.

Att jag fick ett jobb genom er och att ni försöker få ut folk i jobb och praktik och att ni försöker ordna träffar och intervjuer för hela gruppen.

Snabbt initiativ per person, lärde känna alla snabbt och inte bara se oss som en grupp, bra kontakt med arbetsgivare. Riktigt duktiga coacher!

Att de fokuserar på varje individ och att de hjälper en att nå deras mål.

Utmärkt att ni vill ha ut folk i jobb och praktik istället för att sitta inne utan framgång. Stort plus.

Trevligt bemötande, bra studiebesök, ligger i med att få en praktik eller arbetsplats för den inskrivne.

Personerna som jobbar med detta och lyckats kanonbra med att få mig att känna att jag fixar detta och verkligen fått mig att känna mig speciell här i världen – kanon!

Att ni bryr er och hjälper en och vill att vi ska få jobb.

Synpunkter

Bra möten och så är det bra att Fokus har så många kontakter med arbetsgivare!

Ett bra och socialt projekt som har gjort mig mer motiverad till att kämpa och har gett mig en bra personlig utveckling.

Bäst var coacherna, engagerade och jobbar mycket för att alla ska hitta praktik/jobb

Det var bra och jag fick lära mig ett och annat. Bra ledare som ville framåt med mig. Det tackar jag för, TACK!

Det har varit bra att få komma ut på studiebesök på ex sjukhuset och att se så många olika arbeten det finns men inte tänkt på. Väldigt bra engagemang från coacherna.

De flesta ungdomar får ett jobb. Agera har ett jättebra projekt!

Fler synpunkter på projektet

Trodde inte att det skulle vara så hjälpsamt som det faktiskt var.

Det har varit bra, jag förväntade mig inte så mycket när jag gick med i projektet men det har gett mig mycket.

Det har varit bra och projektet har gått så bra som det kan. Jag har fått anställning även om det inte är drömjobbet.

Utdrag av svar från - Enkät till deltagarna i projektet Fokus på Framtiden –

- alla är lätta och ha och göra med och man får den hjälp man ber om
- gruppträffarna
- individuellt inriktat
- fått praktikplats
- att det är små grupper och att dom anstränger sig för att hjälpa de inblandade
- jag lärde mig mycket om mig själv, vilket jag tror är en underlättning när man söker jobb
- att man fick jobba i grupp
- kompisar
- mycket socialt och mycket stöd
- bra upplägg
- att dom hittade praktikplats där jag stortrivs
- väldigt avslappnat och inte stressigt
- man har fått information, motivation och hjälp att få praktik och mer erfarenhet i arbetslivet
- gruppen och sammanhanget
- fick praktik snabbt

Finns det någon som vill ha marginaliserade ungdomar som riskerar sitt liv??

6. Forskningsrapporter som visar på det aktuella ämnet och intresset för problemet.

6.1 Arbetslösa ungdomar riskerar en framtid som marginaliserade

”Ungas etableringsmönster har under kort tid förändrats avsevärt i riktning mot alltmer instabila och där förankring i arbetsliv och därmed även tillgång till socialförsäkringssystem uppnås vid betydligt högre ålder än för tidigare generationer. Detta ökar risken för ett förhöjt socialbidragstagande bland yngre. När konjunktur och demografi nu sammanfaller på ett olyckligt vis innebär det en ytterligare utmaning i relation till hur välfärdssystemet ska hantera de unga som står utan arbete och försörjning.

Ungas förändrade etableringsmönster och därmed förenade ekonomiska sårbarhet ger upphov till frågor om hur yngres ökade

ekonomiska utsatthet ska hanteras. Socialbidrag utgör knappast en rimlig socialpolitisk lösning på dessa försörjningsproblem. Den omfattande generella förändringen av ungas etableringsmönster med långa studieperioder och en kraftigt senarelagd etablering på arbetsmarknaden har inneburit att unga fått en alltmer perifer och marginaliserad ställning inom de rättighetsbaserade socialförsäkringssystemen. Vad denna ökade sårbarhet får för innebörd är en fråga som kräver en djupgående belysning i vidare forskning. Det är även centralt att anpassa socialförsäkringssystemens villkor för inklusion utifrån de reella förändringarna av transitionen mot vuxenliv vilka inneburit en reversibel, föränderlig och utsträckt livsfas. Den ökade ekonomiska utsatthet och välfärdsrelaterade risker det senarelagda vuxenblivandet innebär är relevant för omfattande delar av de unga vuxna. Avhandlingen visar dock på den bestående betydelsen av den sårbarhet och utsatthet som ojämlika förutsättningar relaterade till klassursprung alltjämt innebär. Risken att erfara långvariga konsekvenser och ”fastlåsnings” i en marginaliserad position, både under och efter en lågkonjunktur, måste därmed även förstås utifrån de differentierade förutsättningar och resurser som finns inom gruppen unga vuxna ”.

Ref: Den dubbla vanmaktens logik. En studie om långvarig arbetslöshet och socialbidragstagande bland unga vuxna. Anna Angelin, Lunds Universitet

6.2 Tre forskningsrapporter på gång om unga i utanförskap

1. *Ger dagens ungdomsarbetslöshet bestående hälsokonsekvenser*

En ny studie, ledd från Umeå ska studera frågan vad innebär det sikt för de ungas hälsa? Vilka är de långsiktiga hälsokonsekvenserna av arbetslösheten?

Ref. Anne Hammarström, Umeå Universitet

2. *Ungdomsarbetslösheten kan skapa permanent utanförskap*

Den höga arbetslösheten bland ungdomar utgör en risk för psykisk ohälsa och skapar en ond cirkel som även på längre sikt hamnar utanför arbetsmarknaden. – att hamna utanför arbetslivet ökar risken för psykisk ohälsa, säger Lars Fredén som koordinerat en sammanställning av forskningen på området. När arbetslösheten följs av dålig hälsa kan motivationen att finna ett nytt jobb försvinna och risken för permanent utanförskap ökar, säger docent Lars Fredén, NHV. (Nordiskt välfärdscentrum)

3. Arbetslösa ungdomar riskerar en framtid som marginaliserade

Den som är arbetslös i unga år löper flera gånger större risk att vara marginaliserad även i framtiden. **Det framgår av en ny avhandling som Anna Angelin lägger fram vid Lunds Universitet.** Hon har studerat unga människors etableringsproblem på arbetsmarknaden under lågkonjunkturer på 90-talet och gjort en uppföljning om hur deras liv ser ut 10 år senare. Det visar sig att drygt var tionde person som är långvarigt arbetslös/och eller socialbidragsberoende i den tidiga 20-års åldern även är det 10 år senare. En person som är marginaliserad i 20-års åldern löper 6-7 gånger större risk att också vara det senare i livet jämfört med en jämnårig som in en fot på arbetsmarknaden

7. Vad är SROI? Del 2 i rapporten

SROI är en av få metoder som beaktar värdet av effekter som saknar marknadsvärde, exempelvis självkänsla, social integration och egenmakt. Därmed kan en total bild av förhållandet mellan kostnader och värde skapas. **SROI handlar alltså om nytta snarare än pengar.** Att använda pengar som storhet syftar till att utnyttja ett redan vedertaget språk för att kommunicera värde, och därmed förbättra möjligheterna till resursfördelning baserad på inte bara ekonomiskt utan även socialt och miljömässigt ansvarstagande.

SROI har sitt ursprung i USA och den filantropiska organisationen *REDF* (Roberts Enterprise Development Fund). REDF ger stöd till frivilligorganisationer som arbetar med att få människor långt från arbetsmarknaden tillbaka till arbete, bland annat genom sociala innovationer. De utvecklade SROI i början av 1990-talet i syfte att avgöra var deras investeringar gav störst samhällsnytta. 2003 tog *NEF* (New Economic Foundation) REDF:s metod till Storbritannien och vidareutvecklade den med hjälp av social redovisning. 2008 bildas SROI Network Europe med nio deltagande länder, och 2010 tar SOUL (Sociala ekonomins organisationer i lärande och utveckling) genom SERUS metoden till Sverige.

Mätningen

- Att göra en SROI-analys tar mycket tid. Denna analys fokuserar på värden som ger "livet tillbaks" i form av intervjuer och skattningsskalor.

Social return on investment (SROI)

SROI (social return on investment) skall vara en delrapport till den socioekonomiska. SROI-analys syftar till att visa värdet av de effekter som kan uppstå hos en individ som genomgår en grupprocess med gemensamma mål och starka drag av inflytande och engagemang.

I en process av intag och uttryck sker samtidigt ett växande – låt oss kalla det erfarenhet, mognad, eller visdom. Vi lär oss av erfarenheterna att omvärdera tid, perspektiv på värden och oss själva. På det här sättet utvecklas människor.

Hur stort var inte värdet för dem som var med i projektet. Läs resultat för intervjuade, deltagarnas uttryck i enkäten.

7.1 Ungdomarnas utveckling från dag 1 till utskrivning.

Vi ser tydligt redan på informationsdagen att de är en aning oinspirerade kanske en aning omotiverade av olika anledningar . Efter vår introduktion (2 veckor) så övergår vi till häng och matchning av olika slag både jobb, studier och till sist praktik.

Efter avslutad tid hos oss (3 månader) får deltagarna svara på en slututvärdering som visar sig till största del att deltagarna är nöjda. Då vi jobbar mer på individnivå så ser vi att det sker en rejäl förändring under resan där ungdomarna blir mer motiverad samt att de tar för sig mera.

Micke Chruzander, företagscoach

Det har varit en enorm utveckling över tid. Jag känner att jag har bidragit till förändring. Den pedagogik vi använde fungerade. Även aktörerna blev positiva och det visade sig i antal ungdomar. Acceptansen ökade för vårt projekt och oss som företagscoacher. Pga. detta är det en besvikelse om vi inte får fortsätta med projektet.

Ungdomarna spred kunskap och talade om hur bra projektet var. Ungdomarna säger också att projektet måste fortsätta så att andra kan växa! Jag har fått många erfarenheter och har nya idéer om hur en fortsättning ska ske.

Leif Lundberg, företagscoach

7.2 Arbetssättet för framgång beskrivs i de förändringar som sker med deltagarna.

Det är också framgångsreceptet i SROI - SROI-analys syftar till att visa värdet av de effekter som kan uppstå hos en individ som genomgår en grupprocess med gemensamma mål och starka drag av inflytande och engagemang.

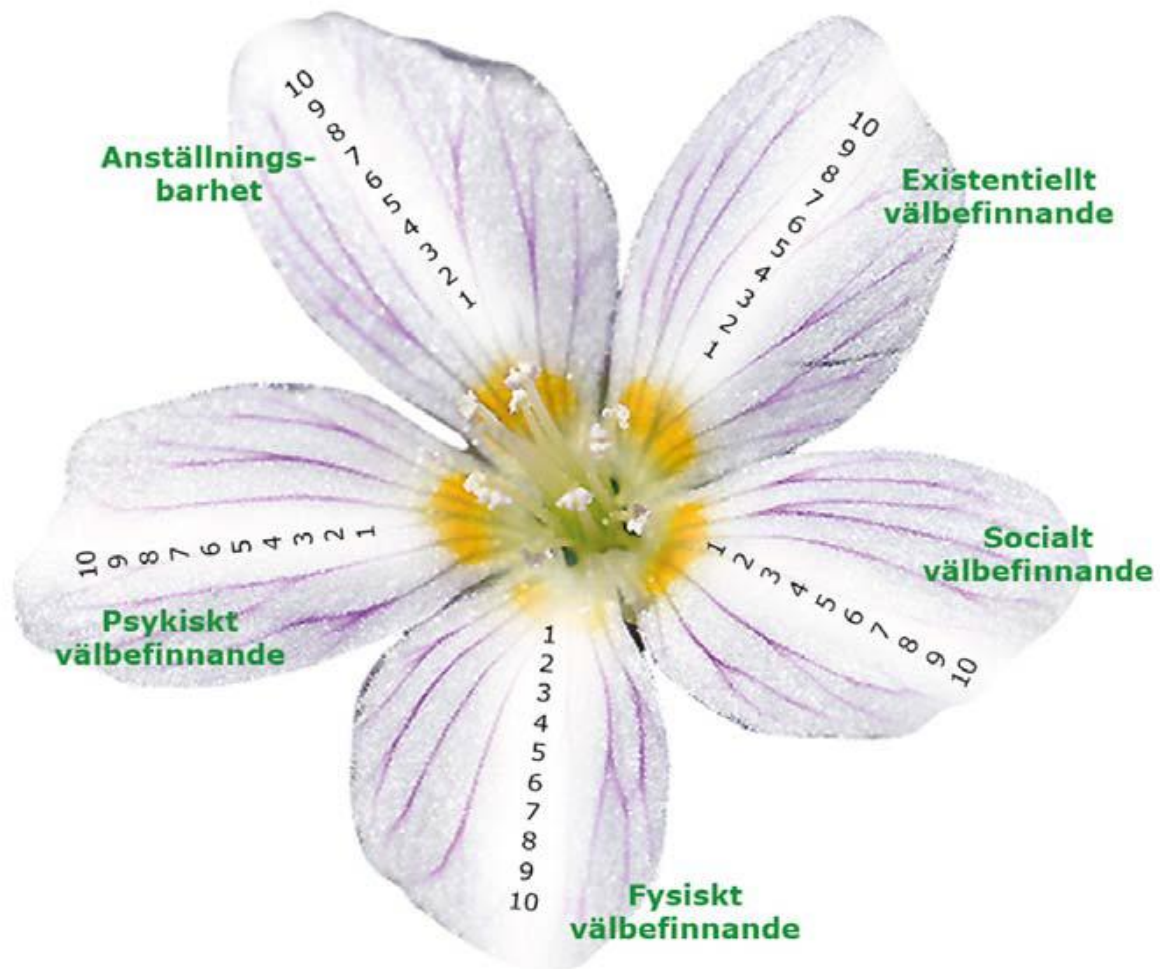
SROI är en

av de psykologiska inriktningar med störst holistiskt fokus. En av de mest kända representanterna för denna skola, Emmy van Deurzen, presenterar i sin bok *Vardagens mysterier* (2003) en heltäckande bild av livet utifrån fyra dimensioner. Vi har anammat dessa fyra dimensioner och definierar välbefinnande som summan av:

- 1) Psykiskt välbefinnande**
- 2) Fysiskt välbefinnande**
- 3) Socialt välbefinnande**
- 4) Existentiellt välbefinnande**

Med effekten anställningsbarhet inräknad kommer alltså fem olika effekter att mätas för

– målgruppen intervjuade.

Förklaring av blommans del, se följande sidor.

7.3 Mall för intervju

Intervjuer och enkät med deltagare – frågor, kvinna, man, ålder

- tid i projektet
- kvinnor och män i din grupp
- antal i gruppen totalt
- empowerment i projektet
- har Du förändrats i projektet
- beskriv förändringarna som Du upplevt till följd av deltagande i grupprocessen
- vad har förändrats

Hur mätte Du innan start av projektet?

Förändringar i relationer

På en skala 1-10, har Du växt som person? Från -----till

Hur ser det ut idag

Hur stor del av förändringen beror på projektet?

Hur skulle Du beskriva att Ditt liv har förändrats?

Vad gör Du annorlunda?

Vad har Din familj betytt för Dig i den här förändringsprocessen?

Vad har de olika individerna betytt för Dig?

Vad gör Du idag som Du inte skulle ha gjort om Du inte deltagit i projektet?

Fyll i blomman 1-10 i varje blad där Du befinner dig idag.

7.4 Mallen som redovisas har används som underlag för diskussionen och utöver har ungdomarna fått prata ur hjärtat.

Resultat från intervjuer med slumpmässigt urval av deltagare

Person 1.

Är en tjej som säger att hon har mycket att tacka projektet för. Hon mådde jättedåligt som arbetslös och gick hos kurator för stöd. Hon kom till projektet och de lyssnade, såg alla och var engagerade.

Hon fick jobb, ekonomi, blev utåtriktad och tycker hon växt från en 4—8.

Idag säger hon att hon ligger på

Psykiskt välbefinnande 9

Anställningsbarhet 9

Existentiellt 9

Socialt välbefinnande 9

Fysiskt välbefinnande 8

Hon har fått förbättrade relationer med vänner och släkt.

Person 2.

Det här är en kille som beskriver sig i arbetslöshet som att han klättrade på väggarna. Gick upp i vikt och skulle kunnat bli galen. I projektet har han lärt sig prata och törs öppna sig inför andra. Han har fått självkänsla och gått ner i vikt. Han har idag fast jobb och alla märker förändringen. Han vill och hoppas att projektet ska få fortsätta så att andra får möjligheten som han fick

Anställningsbarhet idag 10

Existentiellt från 1 till 10

Socialt välbefinnande 9-10

Fysiskt välbefinnande 9

Psykiskt välbefinnande 10

Person 3.

Det här är en tjej som tycker att hela hennes förändring beror på projektet. De i projektet har betytt mycket för henne. Hon fick lära sig att presentera sig själv och sina bästa egenskaper. Hon fick hjälp med arbetsgivarkontakter. Hon säger sig växt från en 7 -9 som person. Och fick jobb.

Hon ligger idag på:

Anställningsbarhet 10

Existentiellt välbefinnande 10

Socialt välbefinnande 10

Fysiskt välbefinnande 8

Psykiskt välbefinnande 10

Person 4.

Det här är en kille som var med om en olycka och hoppade av gymnasiet, mådde jättedåligt. Kom till projektet och fick introduktion och information som fick honom att tänka och han fick verktyg. Idag har han jobb, tänker läsa in gymnasiebetygen och tycker att projektet var bra. Han är idag – Anställningsbar 10, Existentiellt – 7, Socialt välbefinnande – 8 Fysiskt välbefinnande – 9 och Psykiskt välbefinnande – 7

7.5 Beteendeförändring eller förändrat inre förhållningssätt till livet.

- **Sitter fast: (1-2)** Detta stadium kännetecknas av total brist på motivation. Antingen är man inte medveten om att man befinner sig i en ohållbar situation eller är man allt för medveten och känner att livssituationen är en övermäktig.
- **Accepterar hjälp: (3-4)** I detta stadium finns en stark längtan till att saker och ting skulle vara annorlunda. Förändringen kan verka omöjlig och/eller väldigt skrämmande. Man börjar acceptera att ta emot hjälp av andra.
- **Hoppas och tror: (5-6)** Här väcks en övertygelse om att livet faktiskt kan se annorlunda ut. Vad man vill och inte vill framkommer tydligare. Insikten om att en varaktig förändring inte kommer till stånd om jag inte först är beredd att ta ansvar och göra mitt yttersta bidrar till en vändpunkt i förändringsprocessen.
- **I lärande process: (7-8)** Vägen mot målet fortsätter genom en "trial and error" process där man lär sig vad som fungerar och inte fungerar för en själv. Man är så pass stark vid motgångar att man orkar försöka igen utan att falla tillbaka i sitt gamla beteende.
- **Förändring genomförd: (9-10)** Den önskade förändringen är integrerad i personen och det förändrade beteendet kommer naturligt och automatiskt. Man fungerar självständigt men vet vid behov av hjälp vart man kan vända sig.

Skattningskala – Psykiskt välbefinnande

10-9 Jag känner mig psykiskt stabil. Jag har en god självkänsla, ett gott självförtroende och kan hantera mina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt.

I lärande process

8-7 Jag känner mig överlag stabil. Min självkänedom är god och jag lär mig nya konstruktiva sätt att hantera tankar och känslor.

Hoppas och tror

6-5 Jag mår inte alltid så bra men kämpar och känner hopp om att förändring är möjlig

Accepterar hjälp

4-3 Jag är inne i en behandling för att hantera min psykiska ohälsa. Jag söker hjälp då jag känner att jag inte själv kan hantera mitt mående

Sitter fast

2-1 Jag mår ofta psykiskt dåligt och har tydliga symptom på psykisk ohälsa. I dagsläget har jag inte förmåga att göra något åt det.

Skattningsskala – Fysiskt välbefinnande

10-9 Jag har en bra balans mellan fysiskt aktivitet, kosthållning och återhämtning/vila. Jag upplever att kroppen är stark och mår bra.

I lärande process

8-7 Jag har förändrat mina hälsovanor och lär mig att bibehålla min nya livsstil.

Tror och hoppas

6-5 Jag har bestämt mig för att ta större ansvar för mitt fysiska välbefinnande och tror mig ha karaktär att genomföra förändringen.

Accepterar hjälp

4-3 Jag har blivit medveten om att min hälsa är dålig. Jag har börjat leta efter strategier för att förbättra mitt fysiska välbefinnande.

Sitter fast

2-1 Jag tar dåligt hand om min hälsa och orkar just nu inte ta tag i några förbättrande åtgärder.

Resultat skattning fysiskt välbefinnande

Medelpersonen skattar inledningsvis att han/hon befinner sig på 4,2 vid insatsen början och vid dess slut på 6,0. Spannet av förändring rör sig på mellan -1 och + 4. De personer som skattar sig högst är också naturligt de som arbetar i arbetslag med mest fysiskt krävande arbete.

Indikator för socialt välbefinnande

Skattningsskala – socialt välbefinnande

10-9 Jag har flera nära vänner och ett brett socialt nätverk i mitt närsamhälle. Jag känner mig trygg i de flesta sociala sammanhang, kan sätta gränser och hantera konflikter.

I lärande process

8-7 Jag utvecklar och prioriterar vänskaper, intressen och nätverk som bygger upp mig. Jag lär mig sakta men säkert att sätta gränser och hantera konflikter.

Tror och hoppas

6-5 Jag har en bekantskapskrets och regelbundna aktiviteter men hoppas på mer fördjupade relationer.

Accepterar hjälp

4-3 Jag upptäcker nya relationer med mina arbetskamrater. Jag blir medveten om att jag behöver hjälp att bryta med isolering eller destruktiva relationer.

Sitter fast

2-1 Jag känner mig isolerad såväl hemma som på jobbet eller har relationer som jag inte mår bra av.

8. Slutsatser och resultat, socioekonomiska delen och SROI-delen.

Kan livet återvända efter tiden i projektet?

Den frågan ställde jag mig när jag började med att läsa ”allt” jag kunde hitta om ungdomar och arbetslöshet.

Jag förstår att det handlar om pengar, men efter att studerat socioekonomiska rapporter förstod jag det mindre. Det var dyrare i längden att ungdomar gick arbetslösa! Och om jag tittar ur ett SROI – perspektiv så blöder mitt hjärta och det tror jag inte jag är ensam om.

Projektet Fokus på framtiden har under drygt 2,5 år framgångsrikt arbetat med ungdomar i åldern 18-24 år. Hur framgångsrikt det har varit förstår man när enkätsvaren/intervjuer vittnar om att de har fått information, motivation och hjälp med praktik och mer erfarenhet i arbetslivet och många har gått till jobb.

Den socioekonomiska delen visar på att det är så stora kostnader att ha ungdomar marginaliserade. En arbetslös person i Sundsvall kostar 250 884/år, (Skandia) Forskning visar att ungdomar som är arbetslösa i tjugoårsåldern i många fall fortfarande är det tio år senare. Kanske hela livet. De fyra ungdomar som beskrivet sitt liv före och efter projektiden beskriver en trappa som går neråt när de började men efter projektet så ser man att syfte 1 i projektansökan är uppfyllt. Kostnad för en person i projektet är 19 653. Här har hela projektkostnaden fördelats på antal deltagare. Men den största vinsten är resultatet från projektet!

Titta på beloppet-----2 252 250 000:-

Så mycket kostar utanförskapet i Sundsvall när de 143 personerna fyller 65 år och varit i ett utanförskap hela livet. (Skandia)

För drygt 19 600 i en projektplats kan en kille eller en tjej återvända till livet!

Syfte 1. i projektansökan

” **Syftet är att personerna i målgruppen** ska minska utanförskapet och öka makten över sitt eget liv genom självförsörjning., alternativt ökad grad av försörjning. Att målgruppen ska ges förutsättningar att utveckla sitt tankesätt och sitt förhållningssätt till sin egen kompetens i relation till samhälleliga behov, en ökad delaktighet i samhället, samt att skapa möjlighet att närma sig arbetsmarknaden och ökad påverkan på sina liv”.

Tidigare utvärdering av projektet visar på samma resultat bland ungdomarna:

Det framgår av enkäten att ungdomarna instämmer i att projektet ökat deras möjligheter till anställning, projektet är viktig för den personliga utvecklingen och man trivs bra. 2 av 3 ungdomar instämmer också i att man kan rekommendera Fokus på Framtiden till andra.

*Efter avslutad tid i projektet visar det sig att **endast** ca var femte ungdom som deltagit åter befinner sig i en arbetslöshet. Drygt hälften av alla ungdomar har efter projektet fått ett heltidsarbete. 61 av ungdomarna hade fått sommarjobb och ingår i arbete hel- eller deltid*
Vid en närmare analys så går det inte att bekräfta några skillnader beträffande resultaten för killar eller tjejer. Inter heller föreligger några skillnader i ålder, eller om man har körkort eller inte!

Däremot kan vi se skillnader i utfallet av projektet beroende på ungdomarnas tidigare erfarenheter. När det gäller utbildningsnivå kvarstår att ju lägre utbildning desto högre

andel arbetslösa efter projektet. Var tredje ungdom med enbart grundskola eller ej fullständig gymnasieutbildning fortlblir arbetslös.
Det framgår också att tidigare arbetslivserfarenhet har betydelse för utfallet av projektet. Nära 90 % av ungdomarna som har tidigare erfarenheter går vidare efter projektet till någon form av arbete och en mindre andel till studier. Men observera att det är nära 50 % av de som tidigare mestadels varit arbetslösa som efter projektet kommer i arbete!

Ett exempel med förklaring från skattningsskalorna.

Är en tjej som säger att hon har mycket att tacka projektet för. Hon mådde jättedåligt som arbetslös och gick hos kurator för stöd. Hon kom till projektet och de lyssnade, såg alla och var engagerade.

Hon fick jobb, ekonomi, blev utåtriktad och tycker hon växt från en 4

Idag säger hon att hon ligger på

Psykiskt välbefinnande 9

Anställningsbarhet 9

Existentiellt 9

Socialt välbefinnande 9

Fysiskt välbefinnande 8

Hon har fått förbättrade relationer med vänner och släkt.

Denna tjej låg på en fyra när hon kom till projektet. Så här såg det ut då –

En fyra – psykiskt välbefinnande = Jag är inne i en behandling för att hantera min psykiska ohälsa. Jag söker hjälp då jag känner att jag inte själv kan hantera mitt mående.

Letar efter strategier för att förbättra mitt fysiska välbefinnande

Behöver hjälp med att bryta isolering eller destruktiva relationer.

Det finns en stark längtan till att saker och ting skulle vara annorlunda. Förändringen kan verka omöjlig eller skrämmande.

Projektet uppfyllde alla kriterier som SROI ställer för att uppfylla värdet av framgångsrik och effektiv intervention.

För de tre övriga som intervjuades är resultaten fantastiska. Från att ha klättrat på väggarna till jobb och tagit sig tillbaka till 10:or på skattningsskalan som betyder.

Att nätverk, vänner finns till för dem. Att de har jobb och har förändrat hälsovanor och livsstil. Känner sig stabil och kan hantera tankar och känslor.

Den här rapporten visar på hur kostsamt det är att ha marginaliserade i kommunen.

Den visar också på att ungdomar i projektet "fått livet åter"

När man läser uttalanden från ungdomarna så kan slutsatserna bara bli

– att projektet har varit fantastiskt och uppfyllt målen för många ungdomar.

Man brukar ibland kring förebyggande eller rehabiliterande insatser säga att det blir för dyrt

– men vad är det som blir för dyrt; att ingripa eller att avstå från att ingripa.

Marginaliseringens prislapp är mycket hög

Referenser

Nationalekonom Ingvar Nilsson och Lena Hök chef CR och
Idéer för livet, om utanförskapets pris och vikten av att prioritera förebyggande

Ingvar Nilsson/OFUS, Och alla dessa våra minsta, 2012-08-30

NilssonWadeskoig, 2008, Det är bättre att stämma i bäcken än i ån

Lönsamheten – att värdera de ekonomiska effekterna av tidiga och samordnade insatser
kring barn och unga, SEE & Idéer för livet/Skandia

Projektansökan ”Fokus på Framtiden”

Modeller -SEEKAM

Utvärdering -BRISA

SROI-analys och rapport framtagna av:
Linus Älverbrandt, Origo Resurs Lund

Socioekonomiska/SROI rapporten är skriven av:

Kompetensia Resurs AB

Ulla Brandström